

MOĞOLİSTAN ve TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİM SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ

Gantuul ODONT

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, Moğolistan ve Türkiye yükseköğretim alt sistemlerinin tarihsel gelişme aşamalarının, örgütsel yapılarının ve yönetsel işleyişlerinin nasıl olduğunu, benzer ve farklı yönlerinin neler olduğunu karşılaştırmalı olarak incelemektir.

Araştırma, temel olarak doküman incelemesine dayalı olarak yürütülmüştür. Konu ile ilgili çeşitli kaynaklardan, iki ülkenin yükseköğretim sistemleriyle ilgili yürürlükte olan mevzuattan, internet ağı bilgilerinden, tez, kitap, dergi, makale gibi basılı bilimsel çalışmalardan yararlanılmıştır.

Moğolistan ve Türkiye yükseköğretim alt sistemleri bazı alt problemler çerçevesinde ele alınarak incelenmiştir. Öncelikle Türkiye ve Moğolistan yükseköğretim alt sistemlerinin tarihsel gelişim aşamalarına ilişkin bulgu ve tartışmalara yer verilmiştir. Daha sonra iki ülkenin yükseköğretim alt sistemlerinin örgütsel yapıları incelenmiş, genel çerçeveyi çizen yasal düzenlemelere yer verilmiştir. Son olarak da, Türkiye ve Moğolistan yükseköğretim alt sistemlerindeki yönetim işlerinin uygulamada nasıl gerçekleştiği konusu, bu konularla ilgili araştırma bulguları çerçevesinde ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Çalışmada, Türkiye’de yükseköğretim alt sisteminde daha kapsamlı ve sık değişen yasal düzenlemelerin varlığı ile her iki ülke için de geçerli olmak üzere, sürekli büyüyen bir yükseköğretim alt sisteminin olduğu tespit edilmiştir. Yükseköğretim iki ülkede de merkeziyetçi sayılabilecek bir karaktere ve ağırlıklı olarak devlet tarafından finanse edilen bir yapıya sahiptir. Moğolistan yükseköğretim alt sisteminin daha esnek ve katılıma açık bir yapıda olduğunu destekler yönde bulgular mevcutken, yükseköğretim kurumlarını bir çatı altında toplayan, şemsiye kurum niteliğinde bir birimin olmamasının işleyiş açısından bazı düzensizliklere yol açtığına ilişkin araştırma bulgularının olduğu görülmektedir. Çalışmada ortaya

ıkan bir başka sonuç da uluslararası değişim programlarına katılım oranının Türkiye’de daha yüksek olmasıdır.

Ulaşılan sonuçlara dayalı olarak; Türkiye’de yükseköğretim alt sisteminin yönetimi konusunda eşgüdüm ve işbirliği sağlamının ötesine geçebilecek aşırı merkezizetçi yasal düzenleme ve uygulamalardan kaçınılmasına yönelik önerilere yer verilmiştir. Özellikle sistem içindeki farklı kurulların seçimi ve işleyişi konularında daha katılımcı düzenlemelere ve uygulamalara gidilebileceği önerilmiştir. Moğolistan için ise; yükseköğretim kurumlarını bir çatı altına toplayan merkezi ulusal bir kurumun oluşturulabileceği ve kurumların kendi olanaklarını kullanarak ek finansman kaynakları yaratabilmeleri konusunda yasal düzenlemelerin yapılabilceği önerilmiştir. Özel niversitelerin açılma koşullarının ve denetimlerinin yeniden gözden geçirilmesi konularında da öneriler sunulmuştur.

Anahtar sözcükler: Türk Eğitim Sistemi, Moğol Eğitim Sistemi, yükseköğretim, tarihsel gelişim, örgütsel yapı, yönetsel işleyiş.

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Yusuf BADAVAN, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı

MONGOLIAN AND TURKISH HIGHER EDUCATION SYSTEMS: A COMPARATIVE STUDY

Gantuul ODONT

ABSTRACT

The purpose of this research is to examine the historical stages of development, organizational structures and administrative and managerial processes of higher education subsystems of Mongolia and Turkey and the similarities and differences between these subsystems.

The research was basically carried out via document review. In this regard relevant resources, legislations of higher education systems of the two countries, knowledge at web, thesis, dissertations and published scientific studies such as books, periodicals, journals and papers were utilized.

Higher education subsystems of Mongolia and of Turkey were examined within the scope of certain sub problems. In the first place, findings and discussions regarding both countries' historical stages of development of higher education subsystems were mentioned. Then, organizational structures and legislations which form general framework were studied. In conclusion, within the scope of relevant study findings, it was tried to reveal administrative and managerial practices at higher education institutions in both country.

It was found that there were more comprehensive and ever-changing legislative regulations in higher education system of Turkey. On the other hand, an ever-growing and expanding subsystems in both of the countries were observed. It was also found that higher education subsystem in both of the countries were centrally administered and financed overwhelmingly by their governments. While there were findings supporting that Mongolian higher education system is more flexible and participatory, there also were findings regarding, absence of an umbrella organization which gather all the institutions under a single roof seemed to cause some disorders in terms of administrative processes of coordination and cooperation. Another finding has revealed that Turkey's level of participation to international student and scholar exchange programs was higher.

Some recommendations are arrived at on the basis of the results of the study. These are summarized as follow: Concerning the administration of Turkish higher education system, the central unit of it namely Higher Education Council which seems predominantly using centrally exerted excessive authority, is expected to operate the subsystem through only coordinating and cooperating processes. It is also suggested that there may be some arrangements within the system which allow more participation to the councils.

The suggestion to the Mongolian side is that there should be a head unit in the subsystem to coordinate and cooperate the institutions. This unit may provide the higher education institutions with the required legislative arrangements for producing their own additional finance resources. It is also suggested that the measures required in the establishing of new private universities and their supervision procedures should be reconsidered.

Keywords: Turkish Education System, Mongolian Education System, higher education, historical background, organizational structure, administrative practice and implementation.

Advisor: Assist. Prof. Dr. Yusuf BADAĞAN, Hacettepe University, Department of Educational Sciences, Division of Educational Administration, Supervision, Planning and Economics.

ETİK BEYANNAMESİ

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında,

- tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

İmza
Gantuul ODONT

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim sırasında ve bu çalışmanın ortaya çıkmasında değerli fikir, eleştiri ve teşvikleriyle yolumu aydınlatmış hocalarım sayın hocam Prof. Dr. Yüksel KAVAK'a, Doç. Dr. Şaduman KAPUSUZOĞLU'na, Doç. Dr. Murat Gürkan GÜLCAN'a ve Yrd. Doç. Dr. Didem KOŞAR'a, ayrıca bu çalışmanın her aşamasında bana yol gösteren yardımını eksik etmeyen bana destek olan çok değerli hocam ve danışmanım Yrd. Doç. Dr. Yusuf BADAVAN'a sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum.

Çalışmaya çok değerli katkılarını ve yardımlarını sunan arkadaşlarım Araş. Gör. Tuğba TURABİK ve Nurettin GÖKBULUT'a çok teşekkür ederim.

Her türlü destekleriyle beni bugünlere getiren, benden sevgilerini hiç esirgmeden hep yanımda olduklarını bildiğim, emeklerini ödeyemeyeceğim canım rahmetli babam Odont BUURAL'a, canım annem Balganjav BİGER'e ve sevgili kardeşlerime, bana hep destek olup yanımda duran bütün arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.